

Regionstyrelsen
Regionledningskontoret
Peter Rönnerfalk

TJÄNSTEUTLÅTANDE
2019-09-16

RS 2019-0791

Regionstyrelsen

Yttrande över betänkandena Komplementär och alternativ medicin och vård – säkerhet, kunskap och dialog (SOU 2019:15) samt Komplementär och alternativ medicin och vård – ny lagstiftning (SOU 2019:28)

Ärendebeskrivning

Socialdepartementet har genom remiss bjudit in Region Stockholm att lämna synpunkter på två sammanhängande betänkanden inom områdena komplementär och alternativ medicin och vård. Ett avseende säkerhet, kunskap och dialog samt ett rörande förslag till ny lagstiftning på området.

Beslutsunderlag

Regiondirektörens tjänsteutlåtande

Vårdens kunskapsstyrningsnämnds ordförandebeslut den 30 augusti 2019

Hälso- och sjukvårdsförvaltningens tjänsteutlåtande den 29 augusti 2019

Sammanfattning av delbetänkande Komplementär och alternativ medicin och vård – säkerhet, kunskap, dialog (SOU 2019:15)

Sammanfattning av slutbetänkande Komplementär och alternativ medicin och vård – ny lagstiftning (SOU 2019:28)

Förslag till beslut

Regionrådsberedningen föreslår att regionstyrelsen beslutar följande.

Regiondirektörens tjänsteutlåtande utgör Region Stockholms yttrande över betänkandena Komplementär och alternativ medicin och vård – säkerhet, kunskap och dialog (SOU 2019:15) samt Komplementär och alternativ medicin och vård – ny lagstiftning (SOU 2019:28).

Regionledningskontorets förslag och motivering

Sammanfattning

Regeringen beslutade den 27 april 2017 att tillsätta en särskild utredare med uppdrag att kartlägga och lämna förslag i frågor som rör ökat patientinflytande och patientsäkerhet inom annan vård och behandling än den som bedrivs inom den etablerade vården (dir 2017:143). Utredningen antog namnet KAM-utredningen, där KAM står för komplementär och alternativ medicin. I juli 2018 fick utredningen ett tilläggsuppdrag att se över den del av patientsäkerhetslagen som reglerar begränsningar i rätten för andra än hälso- och sjukvårdspersonal att vidta vissa hälso- och sjukvårdande åtgärder och de straffåtgärder som är knutna till dessa begränsningar.

I delbetänkandet Komplementär och alternativ medicin och vård (SOU 2019:15) redovisades de uppdrag som handlar om säkerhet, kunskap och dialog gällande KAM. I slutbetänkandet (SOU 2019:28) redovisas dels utredningens förslag på tilläggsdirektivet samt den del av det första direktivet som gäller rätten att behandla vissa allvarliga psykiska sjukdomar och störningar.

Regionledningskontorets bedömning är att utredningens förslag ökar patientinflytande och patientsäkerheten samt förbättrar dialog och kunskap vad gäller KAM mellan hälso- och sjukvårdens aktörer. Utredningen framhåller att fältet inom KAM är heterogent och det är därför av största vikt att särskilja mellan alternativ och komplementär medicin/vård när utredningen diskuteras.

Bakgrund

Regeringen beslutade den 27 april 2017 att tillsätta en särskild utredare med uppdrag att kartlägga och lämna förslag i frågor som rör ökat patientinflytande och patientsäkerhet inom annan vård och behandling än den som bedrivs inom den etablerade vården (dir 2017:143). Utredningen antog namnet KAM-utredningen, där KAM står för komplementär och alternativ medicin. I utredningen har även uttrycket KAV använts (komplementär och alternativ vård) när det praktiska utövandet av KAM diskuterats. I uppdraget ingick förutom ovanstående även att utreda om rätten att behandla vissa allvarliga psykiska sjukdomar och störningar för den som inte är legitimerad hälso- och sjukvårdspersonal bör begränsas. I juli 2018 fick utredningen ett tilläggsuppdrag att se över den del av patientsäkerhetslagen som reglerar begränsningar i rätten för andra än hälso- och sjukvårdspersonal att vidta vissa hälso- och sjukvårdande åtgärder och de straffåtgärder som är knutna till dessa begränsningar.

I det delbetänkande som presenterades i april 2019 (SOU 2019:15) redovisas förslag gällande information till allmänheten om KAM och KAV, policy för att föra in KAM-metoder i hälso- och sjukvården, insatser för att förbättra förståelsen mellan hälso-och sjukvården och den komplementära och alternativa vården samt åtgärder för att stärka den vårdsökandes ställning och patientsäkerheten.

I slutbetänkandet (SOU 2019:28) redovisas dels utredningens förslag på tilläggsdirektivet samt den del av det första direktivet som gäller rätten att behandla vissa allvarliga psykiska sjukdomar och störningar.

Utredningen beskriver ingående de mångfacetterade varianter av KAM (komplementär och alternativ medicin) som bedrivs i Sverige och den begränsade forskning som sker inom området. Utredningen har också med en viss internationell utblick.

Attityderna mellan utövare av KAM och utövare av den etablerade hälso- och sjukvård beskrivs också väldigt väl i utredningen. Beskrivningen av interventioner med ursprung i KAM som med tiden kommit att integreras i vanlig hälso- och sjukvård visar att den avgörande skillnaden mellan interventioner inte är om de baseras på KAM eller ej utan på vetenskap och beprövad erfarenhet.

En viktig fråga som utreds är hur KAV (komplementär och alternativ vård) ska prioriteras relativt vanlig hälso- och sjukvård. Utredningen för i den frågan ett resonemang som särskiljer mellan behov och efterfrågan vid prioriteringar baserade på prioriteringsplattformen (se sid 320 delbetänkandet). Detta innebär att hänsyn ska tas till behov snarare än efterfrågan när offentliga resurser – personella och ekonomiska – ska fördelas. Resonemanget är grundläggande och beskriver hur prioriteringar sker i dagsläget, men det är bra att det också förs i relation till KAV.

Ärendet har remitterats till vårdens kunskapsstyrningsnämnd och nämndens remissvar har beaktats i regionledningskontorets förslag till yttrande nedan.

Överväganden

Region Stockholms yttrande till Socialdepartementet över betänkandena Komplementär och alternativ medicin och vård – säkerhet, kunskap och dialog (SOU 2019:15) samt Komplementär och alternativ medicin och vård – ny lagstiftning (SOU 2019:28).

Generella synpunkter

Nya interventioner med rötter inom KAM ska bedömas utifrån samma kriterier som andra nya interventioner. Eftersom det offentliga resurser är begränsade är det alltså viktigt att offentliga utgifter prioriteras på likartat sätt, med samma krav på vetenskapligt underlag, oavsett vilken typ av vård som avses. Region Stockholm stödjer därför utredningens förslag att det inte bör införas något särskilt spår för att introducera metoder med KAM-bakgrund (se 19.2 sid 446 i delbetänkande - Policy för att införa metoder från KAM-området i hälso- och sjukvården).

Region Stockholm är generellt positiv till utredningens arbete och förslag vilka torde leda till ökad patientsäkerhet.

Förslag gällande ökad patientsäkerhet

Utredningens förslag för att säkerställa en ökad patientsäkerhet bedöms som både pragmatiska och genomförbara vilket är viktigt utifrån att tidigare KAM utredningars förslag inte har varit genomförbara. Nuvarande reglering av området är otillräcklig och otydlig och har sprungits om av både praxis och evidens. Patienters användning av komplementära och alternativa metoder ökar och det finns uppenbara risker med att denna användning sker utan kunskap och insyn från professionen. Därför är det viktigt att vara pragmatisk och genomföra KAM utredningens förslag samordnat för bästa effekt och därmed ökad patientsäkerhet.

Förslag på lagändringar

Region Stockholm instämmer i behovet av att reglera och begränsa icke hälso- och sjukvårdspersonals rätt att utföra vård i en ny lag då nuvarande lag är otydlig både för hälso- och sjukvården, KAM-utövare och patienter. Nuvarande lagstiftning bör moderniseras och istället för att lista några få utpekade diagnoser bör ny lagstiftning utgå ifrån olika sjukdomars allvarlighetsgrad.

Region Stockholm ser positivt på utredningens förslag att införa ett generellt förbud mot behandling av allvarliga sjukdomar – men att tillåta symtomlindrande åtgärder. Region Stockholm ser också positivt på

utredningen föreslag att införa ett skydd för barn under 15 år genom ett förbud mot att utreda och behandla sjukdomar, men att tillåta symtomlindrande behandling.

Region Stockholm anser att förslag avseende förbud mot kirurgiska ingrepp, provtagningar, bedövning och injektioner utanför hälso- och sjukvården bör övervägas inte minst med anledning av det utbud som idag kan erhållas via internet. Bristande kunskap eller erfarenhet bör inte befria någon från ansvar vilket borde leda till att KAM-utövare och yrkesförbund blir mer ansvarstagande i enlighet med utredningens förslag.

Förslag gällande förbättrad kunskap om KAM hos legitimerad hälso- och sjukvårdspersonal

Region Stockholm instämmer med utredningen att det finns ett stort behov av ökad kunskap om KAM hos legitimerad hälso- och sjukvårdspersonal. Region Stockholm ställer sig också positiv till förslaget att införa kunskap om KAM i grundutbildning och vidareutbildning för hälso- och sjukvårdspersonal. Utredningens förslag om "KAM i vårdutbildningar" bör ersättas med "Utbildningar för personal inom hälso- och sjukvården" för att inkludera alla legitimerade yrkesgrupper. För att säkerställa implementering föreslås att det ställs krav avseende specifika lärandemål kring KAM i utbildningsplanerna.

Forskning och utvärdering av KAM-metoder

Region Stockholm ställer sig positiv till utredningens förslag att KAM yrkesförbund avsätter medel för FoU verksamhet och att projektmedel som avsätts av sjukvårdshuvudmän ska inkludera medel för vetenskaplig utvärdering.

Region Stockholm föreslår dessutom att staten avsätter öronmärkta medel både för enskilda projekt samt för programanslag för till exempel etablering av ett forskningscenter likt internationella initiativ (se positiva förebilder i USA, Kanada, Australien, Norge).

Region Stockholm ställer sig positivt till förslaget att enstaka KAM-variabler införs i redan existerande kvalitetsregister men föreslår samtidigt att registren ska kunna söka anslag för att utveckla nödvändig kompetens samt att den form av skyddad rapportering via patienter som idag används inom flera verksamheter (PROM/PREM-rapportering) också nyttjas för att få in tillförlitliga KAM data i registren.

Införande och utvärdering av KAM-metoder i hälso- och sjukvården

Gällande införande av nya metoder inom hälso- och sjukvården är Region Stockholm enig med utredningens bedömning om ett ursprungsneutralt införande och att Statens beredning för utvärdering av medicinsk metodik (SBU) får uppdraget att utvärdera de mest relevanta KAM metoderna.

Grundprinciperna i den etiska plattformen för prioriteringar bör vara utgångspunkt vid ett eventuellt införande av KAM metoder.

Antalet intresserade och potentiella brukare av alternativ till traditionell hälso- och sjukvård har kraftigt ökat i det moderna informationssamhället och en ny för detta anpassad lagstiftning är av stor vikt.

Information om KAM till allmänhet, vårdsökande och hälso- och sjukvårdspersonal

Utredningens förslag avseende obunden information är viktiga för en saklig dialog och välinformerade beslut.

Angående informationsportal kring KAM bör en allmänt hållen portal kompletteras med diagnosspecifik information framtagen inom kunskapsstyrningsorganisationen.

Region Stockholm vill liksom utredningen betona vikten av samarbete med Norge och Danmark med anledning av liknande sjukvårdssystem och kulturella likheter. Med tanke på forskningsfältets unga ålder och överblickbarhet föreslås att också titta på internationella erfarenheter och portaler i till exempel USA, Mellaneuropa och Australien.

Utredningens övriga bedömningar

Region Stockholm stödjer utredningens förslag att stärka konsumenternas möjlighet att göra välinformerade val genom att tydligt avgränsa legitimerad och icke-legitimerad sjukvårdspersonal via en översyn av regleringen av skyddade yrkestitlar. Förslaget att vårdsökande inom området bör få möjlighet att till adekvat instans framföra klagomål är också av vikt att försöka realisera.

Ekonomiska konsekvenser

Utredningens förslag förväntas ge kostnadsökningar genom att det föreslås ökade satsningar både för att tillgängliggöra mer information, forskning och utvärdering av KAM. Likaså föreslås förändringar inom utbildningsområdet för hälso- och sjukvårdspersonal och utveckling av möjligheten att via register insamla data om KAM. De förväntade kostnadsökningarna behöver dock utredas vidare.

TJÄNSTEUTLÅTANDE
2019-09-16

RS 2019-0791

Stefan Schildt
Tf. regiondirektör

Katarina Holmgren
Ekonomidirektör

Beslutsexpediering:
Akt
Socialdepartementet

Godkänd av Stefan Schildt, 2019-09-16

Regionstyrelsen

PROTOKOLL
2019-10-22

RS 2019-0063

§ 200**Yttrande över betänkandena Komplementär och alternativ medicin och vård – säkerhet, kunskap och dialog (SOU 2019:15) samt Komplementär och alternativ medicin och vård – ny lagstiftning (SOU 2019:28)**

RS 2019-0791

Ärendebeskrivning

Socialdepartementet har genom remiss bjudit in Region Stockholm att lämna synpunkter på två sammanhängande betänkanden inom områdena komplementär och alternativ medicin och vård. Ett avseende säkerhet, kunskap och dialog samt ett rörande förslag till ny lagstiftning på området.

Beslutsunderlag

Regiondirektörens tjänsteutlåtande

Vårdens kunskapsstyrningsnämnds ordförandebeslut den 30 augusti 2019

Hälso- och sjukvårdsförvaltningens tjänsteutlåtande den 29 augusti 2019

Sammanfattning av delbetänkande Komplementär och alternativ medicin och vård – säkerhet, kunskap, dialog (SOU 2019:15)

Sammanfattning av slutbetänkande Komplementär och alternativ medicin och vård – ny lagstiftning (SOU 2019:28)

Yrkande

Ordförande Irene Svenonius (M) yrkar bifall till regionrådsberedningens förslag i skrivelse den 16 oktober.

Beslut

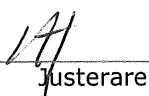
Regionstyrelsen beslutar följande.

Regiondirektörens tjänsteutlåtande utgör Region Stockholms yttrande över betänkandena Komplementär och alternativ medicin och vård – säkerhet, kunskap och dialog (SOU 2019:15) samt Komplementär och alternativ medicin och vård – ny lagstiftning (SOU 2019:28).

Expedieras till

Akt

Socialdepartementet

Ordförande
Justerare

Exp. datum

Sign.